

УДК 338.45:332.14(620.9.004.18:043.3)

А.О. Пінчук, здобувач

Чернігівський державний технологічний університет, м. Чернігів, Україна

ІННОВАЦІЙНО-ІНФОРМАЦІЙНІ ДОМІНАНТИ СТРАТЕГІЇ ПРОМИСЛОВОГО ЗРОСТАННЯ В РЕГІОНАХ ДЕРЖАВИ

У статті зроблено акцент на визначені складу інструментів нормативно-правового, організаційно-економічного впливу та регуляторів системно-універсального функціонування, залучення яких дозволить у скорочені терміни здійснити регенерацію національного промислового виробництва та радикального підвищення конкурентної переваги реального сектору в регіонах України.

Ключові слова: стратегія промислового зростання, стратегічний потенціал, концепція, регіон.

В статье сделан акцент на определении состава инструментов нормативно-правового, организационно-экономического влияния, а так же регуляторов системно-универсального функционирования, привлечение которых позволит в кратчайшие сроки осуществить регенерацию национального промышленного производства и радикального повышения конкурентных преимуществ реального сектора в регионах Украины.

Ключевые слова: стратегия промышленного роста, стратегический потенциал, концепция, регион.

In the article an accent is done on determination of composition of instrumentation about of low, organizationally-economic influence, and similarly regulators of the system-universal functioning, bringing in of that will allow in the earliest possible dates to carry out the regeneration of national industrial production and radical increase of competition advantages of the real sector in the regions of Ukraine.

Key words: strategy of industrial height, strategic potential, conception, region.

Актуальність теми дослідження. Визнаємо, що проблеми, пов'язані з моделюванням результатів реалізації стратегії промислового зростання в регіонах України та етапів формування дієвої системи управління системно-універсальними процесами у промисловості як системного утворення підвищеного рівня складності посідають вагоме місце у теоретичній і науково-прикладній діяльності суб'єктів державного регулювання.

Поряд із цим, розв'язанню цього пріоритетного для національної системи державного управління і регулювання економіки завдання потребує нагального розв'язання проблемних аспектів, ідентифікованих у табл. 1. Оскільки провадження технологій державного управління при синхронізації діяльності в межах цієї тріади стає фактором, за яким можна ототожнити економічну політику, до якої, одночасно, інкорпоровано технологічний, інноваційний, інформаційний та соціально-економічний інструментарій загальноекономічної регенерації країни, гарантування стійкості і незворотності економічного й соціально-політичного відродження української нації.

Таблиця 1

Обґрунтування системно-універсальних завдань у контексті формування та реалізації стратегії промислового зростання в регіонах України

Мультирівневі детермінанти стратегічного управління	Сутність та зміст пріоритетних завдань забезпечення промислового зростання в регіонах держави за рівнями управління
Пріоритети мікроекономічного рівня	органічного впровадження процесів із формування та генерування організаційно-економічних, нормативно-правових і об'єктно-функціональних умов забезпечення цілеорієнтованої трансформації різних груп зі складу стратегічного потенціалу (СП) і коригування масштабів його розвиненості обумовлюють нагальну потребу (зокрема, факторних та потенціалів, віднесених до групи системно-універсального функціонування) – ідентифікація та класифікація наявної сукупності ресурсів, резервів і можливостей різної природи детально представлена у наукових роботах учених-економістів [1; 2]
Пріоритети регіонального рівня	формалізації дієвого стратегічного інструментарію забезпечення сталого розвитку, тобто відповідного типу промислової політики з урахуванням інноваційної здатності та технологічної конкурентоспроможності регіональних промислових комплексів (РПК) держави
Пріоритети макроекономічного рівня	імплементації корелянтами та суб'єктами державного управління оптимального складу заходів щодо розбудови та реалізації адміністративно-територіальної реформи в Україні

Джерело: визначено та ідентифіковано автором статті.

Досвід розробок у визначеній науковій сфері наукових досліджень. Науково-прикладним аспектам вирішення багатогранних проблем активізації інноваційно-інвестиційної діяльності в межах регіональних соціально-економічних систем, забезпечення промислового зростання в Україні та формування дієвої стратегії макросистемної еволюції держави присвячені праці вчених-економістів: О. М. Алімова, О. І. Амоші, Б. М. Данилишина, Л. В. Дейнеко, В. В. Микитенко, В. Ю. Худолей, С. М. Шкарлета та інших дослідників, зокрема, їхній доробок представлено у наукових роботах [1-8].

Проте у попередніх наукових розробках не визначено: а) оптимізаційного складу технології управління розвитком стратегічного потенціалу (СП) регіональних промислових комплексів (РПК) задля раціоналізації використання останнього та поділу/ або ж перерозподілу наявних ресурсів; б) шляхи реалізації стратегії адміністративно-територіальної перебудови економічної системи держави. А саме за використання останніх і стають імовірнішим формалізація та застосування цільових функціоналів нової форми розширеного виробництва, яке базується на організації промислового виробництва інноваційно-інформаційного типу та, відповідно, розробки і реалізації алокаційного типу стратегії промислового зростання в регіонах держави.

З огляду на зазначене, метою цієї статті є розроблення й обґрунтування теоретико-методичних засад і практичних рекомендацій щодо розбудови в Україні збалансованого й ефективного реального сектору регіональної економіки, а також формування й добір оптимізаційного складу домінант стратегії промислового зростання і регіонах за використання і повного освоєння сучасних масштабів розвиненості стратегічного потенціалу РПК задля забезпечення загальноекономічного прискорення.

Виклад основних результатів дослідження. Слід зауважити, що зазначена проблематика впродовж останнього десятиліття (вже можна стверджувати, що протягом останніх двадцяти років існування в країні так званого доктринального напрямку розбудови незалежного, соборного, вільного державного утворення) стала епіцентром докладавання і реалізації державницьких зусиль в Україні. Проте наявні свідчення щодо набутих реальним сектором регіональної економіки її національним господарством у цілому макроекономічних і соціально-економічних вимірів підтверджують (засвідчують) «лозунговість» і помилковість прийнятих та проголошених у 2005-2010 рр. у державі доктрин, відповідно до яких провадиться сучасна політика забезпечення сталого розвитку.

Однак результати здійснених протягом 2008-2012 рр. науково-прикладних досліджень структурно-функціональних показників функціонування національного господарства й економіко-статичного аналізу результативності управління розвитком СП РПК із урахуванням сучасних масштабів його розвиненості [5; 8-11] дозволяють зробити такий висновок:

Досвід стосовно розроблення та реалізації різного роду доктрин і стратегічних концепцій, наприклад, щодо забезпечення енергоефективності функціонування національної економіки, сталого розвитку чи інноваційної моделі розвитку держави до 2020-2030-2050 рр. і «подальшу перспективу», а також комплексних і цільових програм чи стратегій із управління розвитком різних сфер економічної діяльності, свідчить, що до цього часу вони виконувалися не більше ніж на 30 %. При цьому визначені в їхніх межах показники та цілі промислового зростання в регіонах так і не були досягнуті, а завдання – не завершені.

Отже, зазначимо, що причина відповідного стану з використовуваним стратегічним інструментарієм є більш ніж очевидною – з моменту розбудови нашої країни як політичної форми демократичної організації суспільства, проблема щодо генерування і набуття у неї системних ознак до спрямування фазової траєкторії в контексті забезпечення сталого розвитку держави пов'язувалась, насамперед, із таким: по-перше, із додатковим залучен-

ням іноземних фінансових і збільшення обсягу імпортованих енергоресурсів; по-друге, із розробленням та введенням у практику господарювання ілюзорних і недієвих механізмів макроекономічного регулювання розвитку реального сектору регіональної економіки (РСРЕ) України. І останнє, із постійним здійсненням певної кількості адміністративно-силових акцій або ж прийняттям нових нормативно-законодавчих актів із компенсації «загального стану недосконалості» функціонування економічної системи держави.

Також відзначимо, що нерезультативність сучасного стратегічного інструментарію промислового зростання пов'язана із використанням (замість науково обґрунтованого складу цільових функціоналів щодо стимулювання політики модернізації РПК) «дипломатичних» можливостей корегування і силового ресурсу непрофесійного (опортуністичного) складу політичних еліт законодавчо недолугих засобів «перманентного уточнення» змісту концептуальних засад забезпечення національної безпеки, а отже, і визначених ними нагальних для сучасного етапу розвитку РСРЕ завдань соціально-економічного відродження регіонів і ефективності функціонування РПК.

Автором статті застосовано та перевірено на адекватність (з використанням цільового програмного забезпечення «*MainStream. Pro v.5.1*», що побудовано за єдиним критерієм оцінювання базових структурно-динамічних вимірів функціонування РСРЕ України при формуванні п'ятирівневої системи оцінки-прогнозування рівнів енергоефективності функціонування РПК) [12; 13] принципи, які передбачено під час розбудови алокаційної концепції формування промислового виробництва в регіонах держави, крім конститутивно-ключових положень системно-комплексного, об'єктно-функціонального й ресурсно-функціонального підходів, і положення структурно-інформаційної теорії надійності систем і нечітких множин.

Їх використано для формалізації розрахункових алгоритмів з обчислення рівнів інноваційної здатності та технологічної конкурентоспроможності національної промисловості (табл. 2). Як видно з розрахунків, при відповідній вазі коефіцієнтів (розраховано інтегральні виміри інноваційно-інформаційної здатності реального сектору української економіки до сталого розвитку у 2005-2011 рр.) існує певна проблема щодо забезпечення надійності та збалансованості функціонування промисловості України та сучасних РПК.

Таблиця 2

Динамічні зміни параметрів інноваційної здатності промисловості у масштабах і обсягах реалізованої інноваційної продукції у 2005-2011 рр.

Макроекономічні показники та структурно-динамічні виміри національної промисловості	Ретроспективний період, роки						
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
1	2	3	4	5	6	7	8
Підприємства, що займалися інноваційною діяльністю	1193,00	1118,00	1472,00	1752,00	1656,00	1608,00	1605,00
% до загальної кількості промислових підприємств	11,90	11,20	14,20	17,90	16,80	16,30	16,30
Темп змін до попереднього року	87,80	93,70	131,70	119,00	94,50	97,10	100,00
Підприємства, що впроваджували інновації в РСРЕ	810,00	999,00	1186,00	1490,00	1388,00	1338,00	1332,30
% до загальної кількості промислових підприємств	8,20	10,00	11,50	14,60	13,60	13,10	13,30
Темп змін до попереднього року	81,70	123,30	118,70	125,60	93,20	96,40	101,00
Обсяг реалізованої інноваційної продукції (у порівняльних цінах 2011 р.), млрд грн	545,62	595,18	673,86	584,12	423,54	443,63	529,76

Закінчення табл. 2

1	2	3	4	5	6	7	8
% (частка) до загального обсягу реалізованої пром. продукції	6,50	6,70	6,70	5,90	4,80	3,80	6,00
Темп змін до попереднього року	114,20	109,10	113,20	86,70	72,50	102,70	119,40
Рівень інноваційної здатності національної промисловості	0,71	0,71	0,72	0,83	0,76	0,77	0,83
Темп змін до попереднього року	100,00	100,00	101,40	116,90	107,00	108,50	116,90
Рівень технологічної конкурентоспроможності промисловості	3,46	3,49	3,52	3,55	3,49	3,57	3,62
Темп змін до попереднього року	100,00	100,90	101,70	102,60	100,90	103,20	104,60
Інноваційно-інформаційна здатність до сталого розвитку	2,10	2,12	2,15	2,20	2,12	2,24	2,26
Темп змін до попереднього року	100,00	100,70	101,73	105,09	101,90	104,10	106,70

Джерело: розраховано і систематизовано автором за даними [14-16].

Однак перешкоди освоєнню управлінського й інформаційно-методичного потенціалів у контексті досягнення ефективності функціонування РСРЕ України, які встановлено нами (табл. 2), дозволяють дійти такого висновку: результатом розв'язання поставлених у цій статті завдань повинно стати визначення складу важелів нормативно-правового, організаційно-економічного впливу та регуляторів системно-універсального функціонування, залучення яких дозволить у скорочені терміни здійснити регенерацію національного промислового виробництва. Проте добір цільових функціоналів промислового зростання статті, у першу чергу, повинно враховувати відмінність ознак і масштаби розвиненості стратегічного потенціалу кожного РПК, що, як відомо, потребуватиме надалі їхнього групування/ класифікації за рівнями ефективності та використовуваними технологіями управління. Наприклад, на такі ієрархії: високої, середньої та низької ефективності. Хоча таке визначення і має певний рівень суб'єктивно-факторної ознаки. Зокрема щодо «відносної ефективності», оскільки обчислені виміри мають діапазон, адекватний сучасним умовам функціонування національного промислового виробництва – без урахування макроекономічних показників провідних країн світу.

Висновки щодо подальшого розвитку та використання розробок у зазначеній сфері наукових досліджень. Відзначимо, що матеріально-енергетичною та інноваційно-інформаційною домінантою промислового зростання в Україні, на нашу думку, є тріада, інкорпорована до технології управління розвитком національної промисловості, а саме комплекс:

- 1) оптимізаційних техніко-організаційних засобів,
- 2) стратегічного інструментарію,
- 3) системне та інформаційно-методичне оснащення, яке необхідне для корелянтів регіонального управління, що мають визначені параметри і характеристики, які відповідають вимогам до ефективності функціонування як певного РПК, так і національної промисловості у цілому.

Тому, підсумовуючи, констатуємо: залучення/ повне освоєння стратегічного потенціалу РСРЕ держави та раціоналізація поділу/ перерозподілу інвестицій і резервів різної природи у ціннісній площині стає найвищим класом стратегічного ресурсу промислового зростання та радикального підвищення конкурентної переваги реального сектору в регіонах України.

Список використаних джерел

1. Микитенко В. В. Стратегічний потенціал – сукупні можливості національної економіки по досягненню цілей збалансованого розвитку / В. В. Микитенко, О. М. Алімов // Продуктивні сили України. – К. : РВПС України НАН України, 2006. – № 1. – С. 135-151.
2. Микитенко В. В. Технології управління стратегічним потенціалом розвитку України [Електронний ресурс] / В. В. Микитенко, О. М. Алімов // Електронний фаховий журнал ДУ

Інститут економіки та прогнозування НАН України, Національне господарство України: теорія та практика управління. – 2011. – № 1 (1). – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/e-journals/NacGosp/2011/Alimov_Mikitenko.pdf.

3. *Динамізм* розвитку виробничого потенціала : монографія / А. Н. Алымов, Н. П. Гончарова, В. Н. Емченко, В. В. Микитенко; под ред. д. е. н., проф., акад. НАН України А. Н. Алымова. – К. : Ін-т економіки НАН України, 2003. – 253 с.

4. *Феноменологічні* альтернативи економічного зростання України : монографія : у 2 т. Т. 1 / Б. М. Данилишин, В. В. Микитенко. – К. : РВПС України НАН України, Вид-во ЗАТ «Нічлава», 2008. – 336 с.

5. *Макросистемна* еволюція української економіки : у 2 т. Т. 2 / Б. М. Данилишин, В. В. Микитенко. – К. : РВПС України НАН України, Вид-во ЗАТ «Нічлава», 2008. – 210 с.

6. *Шкарлет С. М.* Роль, місце та тенденції розвитку підприємств нафтогазового комплексу в енергозабезпеченні країни / С. М. Шкарлет, В. Ю. Худолей // Формування ринкових відносин в Україні : збірник наукових праць / за наук. ред. І. К. Бондар. – К. : НДІ Економічний інститут Міністерства економіки України, 2008. – № 5 (86-87). – С. 78-81.

7. *Декомпозиція* процесів формування системи управління забезпеченням енергоефективності функціонування регіональних промислових комплексів держави [Електронний ресурс] / В. Ю. Худолей // Ефективна економіка: електронний науковий фаховий економічний журнал. – 2012. – № 9. – Режим доступу : <http://www.economy.nayka.com.ua/index.php?operation=1&iid=1367>.

8. *Структурні* трансформації економіки: світовий досвід, інститути, стратегії для України : монографія / О. І. Амоша, М. Г. Білопольський, В. В. Микитенко [та ін.], Інститут економіки промисловості НАН України, ТНЕУ МОНмолодьспорту України. – Тернопіль : Економічна думка ТНЕУ МОНмолодьспорту України, 2011. – 848 с.

9. *Соціальна* політика в умовах поглиблення соціальної нерівності в Україні : монографія / О. О. Давидюк, Л. І. Ільчук, Д. О. Микитенко, В. В. Микитенко та ін. ; за заг. ред. Л. І. Ільчука. – Херсон : Центр перспективних досліджень НАН України та Міністерства соціальної політики України, Вид-во ПП Вишемирський В. С., 2011. – 376 с.

10. *Микитенко В. В.* Сталий розвиток та екологічна безпека суспільства: теорія, методологія, практика: у 2-х т. Т. 1 / [О. М. Алимов, В. В. Микитенко, С. М. Шкарлет та ін.; за науковою ред. д. е. н., проф. С. В. Хлобистова]; ДУ «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку НАН України», ІПРЕД НАН України, СумДУ МОНмолодьспорту України, НДІ Сталого розвитку та природокористування. – Сімферополь : ВД «АРИАЛ», 2011. – 464 с.

11. *Микитенко В. В.* Політика забезпечення екологічної рівноваги та сталого людського розвитку в регіональних економічних системах України / В. В. Микитенко, О. О. Демешок, В. Ю. Худолей // Формування ринкових відносин в Україні : збірник наукових праць / наук. ред. І. Г. Мансуров. – К. : НДЕІ Міністерства економічного розвитку та торгівлі України, 2012. – № 12 (139). – С. 215-225.

12. *Микитенко В. В.* Макроекономічне регулювання процесів забезпечення енергоефективності у промисловості: методологія оцінки і прогнозу, методичні підходи та практичний інструментарій: А. с. 21673 Україна / В. В. Микитенко. – Опубліковано: «Офіційний бюлетень авторське право і суміжне право». – 2007. – № 12. – 4 с.

13. *Микитенко В. В.* 28674. Комп'ютерна програма: «Цільове програмне забезпечення: прогнозно-аналітична оцінка коридорів еволюції української економіки та розробка технологій стратегічного управління її розвитком «MainStream. Pro v.5.1»: А. с. 28674 / В. В. Микитенко, Д. О. Микитенко. – Заявлено: 07.04.2009 р. № 29221. – Опубліковано: «Офіційний бюлетень авторське право і суміжне право», 2009. – № 18. – 300 с.

14. *Держкомстат* України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.

15. *Комітет* статистики СНД [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.cisstat.com/rus/index.htm>.

16. *Таблиця* «витрати-випуск» України за 2009-2011 рр. в основних цінах: (статистичний збірник) / Державна служба статистики України. – К. : ДП «Інформаційно-аналітичне агентство», 2012. – 159 с.